

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van eigen land en volk vertellen. Dat veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt werden bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

881. Het Indianenmeisje. — 882. Het Spookschip. — 383. De Heks van Baudeloo. — 384. De Gevangene op het eiland. — 385. Een avontuur aan de grens. — 386. Hoe Pol renner werd. — 387. De Booze Heer. — 388. De Vuuroren van het eiland Rona. — 389. Een jongen in den vooerenkrijg. — 390. De Page van Graaf Egmont. — 392. Een Harde Les. — 393. De vlucht van de kernels. — 394. Een Vlaamsche cow-boy. — 395. Het Boemenmeisje. — 396. De Slaven van Oostende. — 397. Een Smokkelaar aan de Lee. — 398. Een redder in den nood. — 399. Het Geheimzinnig Huis. — 400. Uit Droevige dagen. — 401. Het spook op de spoorbaan. — 402. Avonturen met een Hoed. — 403. Een Woelig Leven. — 404. De Geheimzinnige Kruisvaarder. — 405. De avonturen van een Hovenier. — 406. Een bange Vlucht. — 407. De nieuwe Kasteelheer. — 408. De jonge Landlooper. — 409. De Twee Kameraden. — 410. De Spion. — 411. De dochter van den Visscher. — 412. De dochter van den Bezenbinder. — 413. Een Huichelaar. — 414. De Erkentelijke Indianenhoofdman. — 415. Onvergetelijke Avonturen. — 416. Een vreemde Nacht. — 417. De Hoeve bij de Duinen. — 418. Leo op de kostschool. — 419. De moedige Padvinder. — 420. De Dragonder van het Uilenhof. — 421. De strijd tegen de slavernij. — 422. De jonge Alpengids. — 423. Het onverwachte Erfdeel. — 424. De verrijdelde Diefstal. — 425. Op het eenzame Eiland. — 426. In den Sneeuwstorm. — 427. Sinterklaas in den Woonwagen. — 428. Het vuur in den nacht. Een moedige Knaap. — 429. Het Kerstfeest der Schipbreukelingen. — 430. Voor het Recht. — 431. Het spook van Sylt. — 432. De dappere Kasteelknaap. — 433. In Duizend Vree-en. — 434. De Toovenares van Diksmuide. — 435. Acht maanden op een onbewoond eiland. — 436. Ontmaskerd. — 437. Een gestoorde Nacht. — 438. De Stem aan de deur. — 439. Het Geheimzinnig bedrijf. — 440. De Smokkelaars van Blankenberghe. — 441. Een drama aan de grens. — 442. Een Godsoordeel. — 443. De verrader. — 444. Zigeuners op 't dorp. — 445. Een Rakker. — 446. De dochter van den Indianenhoofdman. — 447. De Smokkelbende. — 448. Het verlaten Schip. — 449. De Werklooze. — 450. De Avonturen in de Hooglanden. — 451. De Gestoorde Zesdagenkoers. — 452. Uit een gezin. — 453. Een Smokkelavontuur. — 455. De Weezen van de Beukenharst. — 456. Kars, de Herdershond. — 457. Een angstige Tocht. — 458. De verkieede Krijgsman. — 459. De Heldin van Maestricht.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag ze in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

PRIJS: 60 CENTIEMEN.

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH.

Drukkerij R. Bracke-Van Geert, Wetteren.

Nr. 464

A. HANS

Het Spook van de Steengroeve

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

HET SPOOK VAN DE STEENGROEVE

I.

Willem Maassens, een jonkman van drie en twintig, kwam van Maastricht. Het waren beroerde tijden. Het jaar 1798 spoedde ten einde. De Fransche republikeinen speelden meester in het land. Ze zouden gelijkheid, vrijheid en broederschap brengen, vruchten van de geweldige revolutie in Frankrijk.

Maar vooreerst nog maakte de bevolking der Nederlanden, zoo Zuid als Noord, kennis met allerlei verdrukkende maatregelen. De Franschen eischten zware schattingen in geld en natura, sloten de kerken, verbanden priesters en eischten dat jonge lieden in hun legers zouden dienen. Dit verwekte hier en daar oproer.

Willem Maassens was een boerenzoon uit Canne, 't Limburgsch dorpje bij de Maas. Hij had een tante te Maastricht bezocht. Het was al avond geworden. Hij zou weldra thuis zijn. Hij was het eenig kind van een weduwe. Daaraan

had hij het te danken, dat hij nog niet opgeroepen was voor de loting van den soldatendienst.

Dicht bij de hoeve haalde Willem een meisje in.

— Wel, Katrien, zoo nog alleen op de baan in het donker? zei hij.

— Ik ga juist naar uw moeder. Ik heb gisteren voor haar saai meegebracht uit de stad en had nog geen tijd die vandaag te brengen. Ik wilde het toch niet langer uitstellen, antwoordde Katrien.

Willem was te hoffelijk om te laten merken, dat hij dit bezoek vervelend vond.

Katrien Veldens was de dochter van een landbouwer, en de oudste van een groot gezin. Als burens kwamen de families goed overeen, maar Willem vond Katrien hard en scherp van karakter. Op het dorp zei men dat boer en boerin Veldens gierig waren, doch Katrien haar ouders daarin nog overtrof.

— Zijt ge naar Maastricht geweest? vroeg Katrien.

— Ja, naar tante Marie.

— En hebt ge daar ook het nieuws gehoord waarmee onze Frans van Tongeren gekomen is?

— Ik weet van niets bijzonders. Wat is er dan?

— Frans zei, dat er veel opstandige boeren te Hasselt verzameld zijn en dat de Franschen

ze nazitten. Ze hadden al met elkaar gevochten te Diest in Brabant.

— Zoo! Te Maastricht vernam ik er niets van... Maar ik heb er ook niemand gesproken buiten tante. O, ik kan het gelooven, wat uw broer vertelt. Die boeren zijn al een heelen tijd aan het vechten, in Vlaanderen en Brabant.

— Dat is toch dom, hernam Katrien. Wat kunnen ze doen tegen de Franschen! En mijn broer beweert dat de Franschen toch een goed werk doen door ons van de macht der groote heeren te verlossen.

— Ik zeg ook, dat er veel te veranderen is, maar nu krijgen we nog zwaardere verdrukking. Ik vind dat uw broer de vreemdelingen toch te veel voor spreekt. Die boerenjongens vechten voor hun vrijheid. Ze willen niet als vee naar het leger gedreven worden. Dat is onrechtvaardig ook.

— Frans zegt, dat ze geen behoorlijke wapens hebben, hernam Katrien.

— Ik ben niet op de hoogte. Dus die boeren zouden te Hasselt zijn.

— Ja...

— Dan kan er daar in de buurt wel slag geleverd worden.

— Ik hoop dat ze niet aan deze kanten zullen vechten.

— O, als het geweldig toegaat kunnen de

vrouwen en de kinderen in de steengroeven schuilen.

Canne ligt aan den voet van heuvels, waaruit men, ook nu nog, veel zandsteen haalt.

Daar men dit al eeuwen doet zijn in die heuvels groote grotten ontstaan, met lange gangen, die in allerlei richtingen loopen.

Al die gangen vormen een echten doolhof, waarin men zonder gids zou verdwalen.

Men gebruikt ook thans nog dezen steen voor het bouwen van huizen; zacht in den berg, wordt die steen hard in de buitenlucht.

Willem doelde nu op die eigenaardige grotten, toen hij zei, dat men daar in tijd van nood een schuilplaats kon vinden.

Hij en Katrien kwamen aan de hoeve. Vrouw Maassens was blijde haar zoon te hooren. Ze, vertoefde toch niet alleen thuis, want ze hield een meid en een knecht. Ze had een vrij groot bedrijf.

— Ei, Willem, ge brengt gezelschap mee, zei de weduwe. Goeden avond, Katrien.

— Goeden avond, vrouwe. Ik was juist op weg naar u met de beloofde saai, toen Willem me inhaalde. Ik had vandaag geen tijd om ze u te brengen.

— Het is vriendelijk van u, dat ge nog komt. Zet u... Alles wel thuis?

— O, ja...

— En hoe was het met tante? vroeg moeder aan haar zoon.

— Als altijd, wat klagen over jicht, maar overigens goed. Ik moest u haar complimenten doen en ze verwacht u Zondag.

Katrien begon nu tot de weduwe over het nieuws, dat haar broer te Tongeren vernomen had. De boerin schrok er van.

— Die moedige jongens, zei ze. Ze strijden voor de vrijheid. Het is toch wel erg dat we geen mis meer kunnen hooren, tenzij in het verborggen. En dan die loting om de jonge lieden naar het leger te zenden. Het zijn akelige tijden.

Katrien bleef een half uurtje babbelen. Toen ze vertrok moest Willem, uit goede buurschap, haar begeleiden. Aan Katriens' hof zei Willem:

— Daar is volk in de dreef van uw hof. Ik hoor de stem van Frans.

— Ja, hij is bij een officier, die ons komt bezoeken. We kunnen hem toch niet verjagen, al is hij een Franschman.

— Maar uw broer haalt hem binnen. Hij moest dat niet doen. Hij zal het volk verbitteren.

— Domme menschen! Wat storen wij ons aan hen!

— Wie is daar? riep Frans Veldens.

— Ik ben het, Katrien.

Willem groette vluchtig de twee jonge mannen en keerde terug.

Willem kwam thuis. Zijn moeder vond het ook verkeerd, dat Frans Veldens zoo vriendelijk was tot een Franschen officier.

De meid bracht het avondeten binnen.

Toen Willem te bed lag, dacht hij aan het nieuws over Hasselt.

*
* *

Willem Maassens begaf zich een drietal dagen later weer naar Maastricht. Hij wilde vernemen of er nieuws was van den opstand der boeren.

Hij bemerkte dat de Franschen dezen morgen roerig waren. Ze hielden zich blijkbaar op hun hoede. Wat later zag hij, hoe er op sommige punten geschut opgesteld stond.

Willem bezocht een kennis.

— Wat is er gaande? vroeg hij.

— De opstandelingen zijn te Hasselt, zei zijn vriend.

— Ja, dat heb ik gehoord.

— En nu vreezen de Franschen blijkbaar, dat de burgerij hier ook oproer zal maken. Die kanonnen zijn hier en daar geplaatst om bij den eersten oploop de straten schoon te vegen. Er is ook geschut naar buiten gebracht, om de boeren te bestoken, als ze in deze richting komen. Ik bewonder die jongens, maar hun strijd baat toch

niet. Het is een hoop ongeoeffende boeren tegen een flink gewapend en degelijk aangevoerd leger. Goede wil en dapperheid volstaan niet. Willem, ik zou naar huis terugkeeren. Ge weet nooit wat er bij een ordelooze vlucht gebeurt. Bovendien, de Franschen zijn hier zenuwachtig en ze zouden wel eens kunnen vragen, wat een buitenman nu in de stad komt doen.

Willem vond die raad verstandig, en weldra verliet hij Maastricht.

Hij kon dien dag niet rustig werken. Hij dacht al maar door aan de gebeurtenissen bij Hasselt.

Na den middag hoorde hij doffe slagen in de verte.

— Ze schieten, zei hij ontsteld. Ginds wordt zeer zeker gestreden. Wie weet hoeveel dier arme jongens sneuvelen.

Het weer was omgeslagen. De Winter deed ongenadig zijn intrede. Het vroom sterk.

Eenige vluchtelingen kwamen dezen kant uit. Ze behoorden niet tot het leger der boeren. Ze beweerden dat het te Hasselt geweldig toeging, maar veel bijzonderheden kenden zij niet.

Het werd avond.

Willem drentelde nog wat buiten, al woei een felle Oostenwind.

Daar dook een gestalte op.

— Boer, om de liefde Gods, geef me wat eten en laat me wat rusten, smeekte een man.

Willem hoorde aan zijn taal, dat de onbekende van ergens uit Vlaanderen moest zijn.

— Zijt ge van 't boerenleger? vroeg hij.

— Ja, maar ons leger bestaat niet meer. Het is uiteengeslagen.

— Kom mee, vriend, ge zult eten, drinken en ook rusten.

Willem leidde den vluchteling in huis. Daar zag hij, hoe mager en vermoeid de vreemdeling er uit zag.

Vrouw Maassens werd ingelicht, en dadelijk verwelkomde ze den boerenjongen. De meid moest eten gereed maken. En Corneel Mulders — zooals de gast zich voorstelde — nam plaats bij den haard.

Hij vertelde wat er gebeurd was bij Hasselt.

— Och, we hebben zoo gedood, zei hij. Ik ben al bijna een jaar in den strijd. Eerst vochten we in het land van Waas. We werden verslagen. Dan trokken we naar de Kempen en veroverden Diest. Maar de Franschen omsingelden er ons. We konden de stad verlaten langs de overstroomde weiden. Bij Hasselt werden we uiteengeslagen. Nu is alles verloren. Zes honderd jonge mannen sneuvelen er. De overlevenden moesten vluchten. Ik ben tot hier gesukkeld.

Zoo vertelde Corneel Mulders.

Vrouw Maassens luisterde medelijdend toe.

— Al die jonge lieden, zei ze. Dood bij Hasselt. God hebbe hun ziel. Vriend, hier zijt ge thuis.

— Maar ik breng u in gevaar, hernam de vluchteling.

— Peins daar niet aan. We zullen onzen plicht doen, hé, moeder, sprak Willem.

— Ja, jongen...

— Als Katrien moest komen, zeggen wij haar niets.

— Meent ge dan, dat zij onzen gast zou verraden?

— Zij niet, maar ik vertrouw haar broer niet. Vandaag was die Fransche officier daar weer.

— Maar ik wil u niet in ongelegenheid brengen, sprak Mulders.

— Waar zoudt gij dolen in dit strenge Winterweer? vroeg de boerin.

— Ik moet weer in Waasland geraken, bij mijn ouders.

— Als ge uitgerust zijt en de wegen veiliger zijn, hernam de weduwe. Nu zullen de Franschen de vluchtelingen achtervolgen.

Toen Corneel Mulders gegeten had, bracht Willem hem naar een achterkamer.

— Slaap nu maar rustig, zei hij. Moest er gevaar zijn, dan verwittig ik u wel.

Willem ging nog eens buiten. Misschien waren er nog van die doolaars. De sterren flonkerden. Het was een echte vriesnacht. Willem begaf zich door de dreef naar den weg. Hij hoorde stemmen en luisterde. Men sprak Fransch.

— Soldaten, dacht hij. Zouden die vluchtelingen opsporen?

Willem wilde weten, wat ze uitvoerden. De groep kwam in deze richting. Hij verborg zich achter een haag. Eenige Fransche krijgslieden kwamen voorbij.

Willem herkende de stem van Frans Veldens, Katrien's broer.

— De lafaard dient die kerels tot gids, zei Willem met afkeer.

Hij hoorde uit het gesprek, dat de Franschen binnenwegen, die uit de richting van Hasselt kwamen, wilden bezetten. Het was natuurlijk om vluchtelingen van het verslagen leger den pas af te snijden en gevangen te nemen.

Willem wist nu genoeg.

Hij keerde in de woning terug en vertelde aan zijn moeder, wat hij ontdekt had.

De oude vrouw schudde het hoofd.

— Wat moet er van onze burens geworden? zei ze. Het loopt daar verkeerd.

— Men zal ons toch niet storen, meende Willem. Laat ons slapen gaan.

't Werd stil in huis.

De vluchteling ook sliep gerust onder het dak van brave menschen.

II.

Het was weer avond en er werd geklopt op de deur van Maassens' hoeve.

— Wie is daar? vroeg Willem.

— Ik ben het, Katrien... doe vlug open.

Corneel Mulders, de gevluchte strijder, zat bij den haard.

— Ga in de keuken, fluisterde Willem tot hem; zij, die nu binnen komt, is niet te vertrouwen.

Mulders verwijderde zich, en Willem opende de deur. Gejaagd trad Katrien in huis.

— O, ik heb een spook gezien! kloeg ze.

— Een spook! herhaalde vrouw Maassens.

Ze was bijgeloovig als de meeste lieden van haar tijd.

— Ja, bij de Vosgroeve, daar waar voor een paar maanden Kaatje Dewulf vermoord is. Ik zag een witte gedaante. Ze kwam op me toe. Ze gaf een groote schreeuw. Ik liep weg. Die gedaante achtervolgde me. Het is voorzeker de ziel van Kaatje Dewulf.

Vrouw Maassens kwam onder den indruk van deze mededeeling. En ook Willem luisterde verschrikt toe.

— Ik moest hier zijn om u uit te noodigen op vader's naamdag, dien wij morgenavond vieren, zei Katrien, toen ze wat gekalmeerd was.

— Ik ga niet uit, antwoordde vrouw Maassens. Het zijn te beroerde tijden.

— Willem, dan verwachten we u toch, hernam het buurmeisje.

— Ik kan moeder niet alleen laten. Er zwerft vreemd volk rond.

— Maar uw moeder is niet alleen.

— Willem moet bij mij blijven... ik ben anders te bang, hernam de weduwe. En oprecht gesproken, Katrien, ik zou nu geen feest kunnen vieren en vroolijk zijn. Gisteren is het bij Hasselt zulk een wreede dag geweest. Zoo veel jongens van ons volk zijn er dood. Ik bid voor hun ziel...

— Ha, maar, dat is hun eigen schuld. Het waren oproerlingen, oordeelde Katrien.

Willem werd wat nijdig.

— Oproerlingen! zei hij. Katrien, 't zijn toch Vlamingen, Brabanders en Limburgers die er hun leven lieten.

— Och, ik heb van die dingen zoo geen verstand, hernam Katrien, die zeker voelde, dat ze te ver ging. Maar we kunnen ons het verdriet van onbekende menschen niet aantrekken.

— Het zijn toch menschen van ons volk, merkte vrouw Maassens weer op. Het zijn kin-

deren van ouders, die nu treuren. Er zal weer zoo veel verdriet zijn in vele gezinnen. Neen, Katrien, nu kan ik geen feest vieren. Zeg dat aan uw vader; wensch hem geluk. En laat ons op betere tijden hopen.

— Willem, ik durf niet alleen naar huis, zei Katrien wat later.

— Ik zal mee gaan, antwoordde hij dadelijk.

Moeder maande tot voorzichtigheid aan.

De jonge lieden traden buiten. De bevroren gracht glansde.

Willem sprak niet veel. Hij was verstoord op de bureu, die den vijand voorspraken. Aan de hoeve nam hij afscheid.

Hij kwam nabij de Vosgroeve. Hij hoorde eensklaps een lichten kreet en zag een gedaante. Hij schrok en zijn eerste gewaarwording was om snel weg te vluchten. Het spook van Katrien. Toch bleef hij staan.

— O, mijnheer, kunt ge niet wat voedsel en drank geven voor een zieke? vroeg een meisje, dat nu nader trad. Ik ben rond geweest, maar ik zie nergens meer licht, vervolgde ze. En ik ben zoo angstig. Gij zijt een burger en zult mij niet verraden...

Plots flitste Willem een gedachte door het hoofd. Dit meisje vroeg hulp voor een vluchte-

ling uit den Boerenkrijg, iemand die in de Vosgroeve verborgen zat.

— Waar is de zieke? vroeg hij.

— In de spelonk... Het is mijn broer.

— Een vluchteling van Hasselt?

— Ja, mijnheer... O, verraad hem niet!

— Dan zou ik wel een lafaard moeten zijn.

Is uw broer gewond?

— Ja, aan den arm. En hij is zoo zwak. Hij heeft ook pijn.

— Ge kunt in de groeve niet blijven... het is er veel te kil...

— Ik heb er vuur gemaakt, maar het helpt niet veel. Waar moeten wij heen! De Franschen zitten de arme jongens onbarmhartig na en schieten ze neer, als ze hen gevangen nemen. Ik wil mijn broer helpen.

— Ge zult me met uw broeder naar mijn huis vergezellen. Ik woon hier dichtbij. Kan hij gaan?

— Ja, stilletjes...

— We zullen hem ondersteunen. Breng me bij hem! Laat ons niet meer spreken. Ge weet nooit waar het verraad schuilt. De Franschen zijn niet ver af.

Willem vergezelde het meisje in de stikdonkere kille groeve. Ze moesten tasten langs de wanden. De zieke lag in de eerste zijgang. Daar flikkerde een klein vuur.

— Ik durfde hem niet verder te brengen, fluisterde het meisje. Ik weet dat men hier den weg kan verliezen in de gangen.

— O ja, en ge zoudt de eersten niet zijn, die er ellendig omkwamen.

— Bertha, zijt ge daar? klonk een matte stem.

— Ja, Marinus. Ik kom met een mijnheer, die ons helpen wil. We mogen naar zijn huis! Wij krijgen bijstand.

— Ik ben een vriend van de boeren, die voor ons volk gestreden hebben, sprak Maassens. Vrees niets, vriend. Ge zult bij ons veilig zijn. Een van uw makkers is er ook.

Bij het schijnsel van het vuurtje bereikten zij den gewonde, die met de hulp van Willem en zijn zuster, recht stond.

De tocht duurde nog lang, want Marinus was zeer zwak.

Willem luisterde scherp toe. De zoon van zijn buurman moest weer eens op gang zijn met Franschen. Maar alles bleef stil.

Ze kwamen op de hoeve.

— Ik woon hier met mijn moeder, een weduwe, zei Willem zacht.

— Wij zijn ook landbouwers, deelde Bertha mee.

— Ge zijt toch van Limburg?

— Ja, van tegen Kuringen bij Hasselt...

Mijn broer is al maanden bij het leger. We hoorden, dat de boeren te Hasselt waren. Ik wilde Marinus bezoeken. Toen vielen de Fransen de stad aan. Het leger vluchtte. Ik heb mijn broer gezocht. God zij geloofd, dat ik hem ontmoette! Maar we konden niet naar Kuringen terug en sukkelden tot hier.

Moeder keek verrast op, toen ze de twee vreemdelingen zag.

— Ook vluchtelingen? vroeg ze, dadelijk begrijpend.

— Ja, een gewonde strijder en zijn zuster, die hem hielp, antwoordde Willem.

— Menschen, ge zijt welkom, hernam de weduwe vriendelijk. Zet u bij het vuur. Ge moogt u hier thuis gevoelen. Het zijn booze tijden...

Nu eerst kon Willem zijn beschermelingen onderscheiden. Bertha was kloek en schoon. Haar broer, van forsche gestalte, zag er afgemat uit.

Dadelijk verkwikte het vuur hen. Corneel Mulders was al te bed. De meid moest voor eten en drinken zorgen.

— Laat mij uw wonde eens onderzoeken, sprak vrouw Maassens. Dat is nummer een.

— Het is van een sabel, deelde Marinus mee. Diep is ze niet, maar 't is of ze brandt.

Bertha hielp hem den kiel uittrekken en

schoof de hemdsmouw van den linkerarm omhoog.

— De wonde staat me te vurig, sprak moeder Maassens. We zullen ze eens goed zuiveren. En ik heb ook zalf. Zoo noodig, laat ik morgen een dokter komen. Misschien is het niet noodig.

Ze hielp Marinus, die dadelijk verzachting gevoelde en gelukkig naar haar lachte.

— O, hoe zal ik u ooit genoeg kunnen danken! zei hij.

— We zijn toch christenmensen om elkaar te helpen. Ge blijft hier zolang het noodig is, verzekerde de vrouw. Ik vervul de plaats van uw moeder.

De meid moest een vuur aanleggen in een achterkamer en er het bed spreiden voor den gewonde. Er was gelukkig ruimte genoeg op de hoeve.

Bertha vertelde, hoe ze haar broer bij Hasselt ontdekte en tot hier geleid had. Maar ze durfden geen onderdak vragen in een woning. Daarom zochten ze een schuilplaats in de zandgroeve.

— We hadden geen voedsel, en ik ging er op uit om een winkel te zoeken, vervolgde het meisje. Ik zag een vrouw, die weg liep, en van mij bang scheen te zijn.

— De dochter van onzen buurman. Ze nam u voor een spook! zei Willem. Ze heeft het ons hier verteld.

— Ik hield me een tijdje verdoken. Dan zocht ik weer naar een winkel. Ik kon er geen ontdekken. Wanhopig keerde ik naar de groeve terug. Ik had mijn broer al zoo lang alleen gelaten. God zij geloofd, toen ontmoette ik u!

— Wel, het spook is welkom bij ons, he, moeder! schertste de zoon.

— Ja, en dat ik zoo dwaas was aan zoo iets te gelooven, bekende de weduwe.

Wat later begaf men zich ter ruste. Marinus lag heerlijk onder de wol. Hij zei, dat hij zich al een heel ander mensch gevoelde.

Bertha wilde in zijn kamer blijven. Dan kon ze hem helpen, als hij pijn voelde of koorts had.

Willem sleepte er een ouderwetsche rustbank heen. Moeder en de meid haalden dekens en een kussen.

— Ik doe u veel last aan, zei Bertha.

— Wilt ge zwijgen! Ge zijt nu bij ons thuis. En morgen zal Willem uw ouders tijding brengen, sprak de goedhartige boerin. Ik stel me voor dat mijn zoon eens op den dool was.

De weduwe en Willem bleven in de keuken nog wat praten.

III.

Bertha en Marinus waren al drie dagen op de hoeve. Willem was naar Kuringen geweest, om

de familie in te lichten. Corneel Mulders was reeds weg.

't Was nu morgen.

Een man kwam door het hek over de sneeuw.

— Daar is Joost Korf, zei Willem.

— Och, we zullen den sukkelaar wat eten geven, en iets van hem koopen. Het is voor hem ook harde winter, zei de weduwe medelijdend.

Joost Korf was een leurder. Men noemde hem « Korf » omdat hij langs de wegen ging met een groote mand, op den rug gebonden. Hij verkocht allerlei snuisterijen, maar bedelde ook. Hij woonde in een dier ellendige hutten, zooals men ze toen veel op de Limburgsche heide aantrof.

De man, een dompelaar, wekte medelijden. Hij klopte op de deur.

— Binnen! riep Willem.

De zwerver stampte de sneeuw van zijn blokken, en schoof deze op de vloermat af.

— Goeden dag samen, zei hij. O, hier is het beter dan buiten.

— Ja, dat geloof ik, Joost. Zet u bij den haard, noodigde de boerin.

Joost kroop welbehaaglijk bij het vuur.

— En wat nieuws? vroeg de boerin.

— Veel, maar weinig goed. Ge zult het al gehoord hebben, dat er bij Hasselt wreed gevochten is tusschen de boeren en de Franschen. En nu zijn er veel boeren op den dool. De Vlaan-

deraars zijn ver van hun streek. Ze worden opgejaagd. De Franschen denken, dat er veel in de steengroeven zitten. Ik hoorde hiernaast bij uw geburen over de Vosgroeve spreken.

Willem en zijn moeder werden nog aandachtiger.

— Over de Vosgroeve? vroeg de zoon.

— Ja... Ze hadden daar een spook gezien. Maar een Fransch officier geloofde niet aan spoken. Vanmorgen al is hij naar de Vosgroeve geweest. Hij vond er de asch van een vuur, restjes van eten en nog allerlei, dat bewees, 'hoe er daar menschen genesteld hadden. Hij beweert, dat het vluchtelingen zijn, en ze zullen vandaag al de gangen onderzoeken.

Moeder en zoon keken elkaar even aan.

— Ze zouden er wel een vangst kunnen doen, meende Joost. En die jongens worden dan dood geschoten.

— 't Is verschrikkelijk, zei de weduwe.

— Ja, mensch... om een leven geven ze tegenwoordig niet.

Bertha kwam in de keuken. Willem gaf haar een wenk. Het meisje zei niets. Ze nam een kom water en ging weer heen.

— Een nieuwe meid? vroeg Joost nieuwsgierig.

— Neen... Een kennis, antwoordde Willem. Kunt ge nog al zaken doen, Joost? vroeg hij.

— 't Is voor ieder een slechte tijd. Er is geen verdienste.

— Dus de Franschen zullen de groeven onderzoeken? vroeg hij.

— Ja. De zoon van uw gebuur moet hun den weg wijzen. Hij kent de gangen. Onder ons gezegd, hij heeft er genoeg smokkelwaar verborgen. Ja, ja, ik weet veel. Er was daar een magazijn van allerlei artikelen, die Pruisische blauwers er brachten of haalden. Het mesje sneed van twee kanten.

Vrouw Maassens kocht veel en betaalde mild den leurder.

— Ge zijt goed, en God zal het u loonen, sprak Joost. Waren alle rijke menschen gelijk gij, er zou geen armoede bestaan.

Eindelijk vertrok hij. Willem stak zijn mand op. Joost dankte nogmaals en verliet dan de hoeve.

— Ja, hij is een dompelaar, zei moeder. Bertha scheen bang van hem.

— Ik gaf ze een wenk zich niet te verspreken. Joost speelt wel niet voor verrader, maar men bewaart een geheim het best door het voor zich te houden.

— Welk een schande, dat Frans de gids is van de Franschen.

— O, hij vervalt van kwaad tot erger. Nu speelt hij den echten Judas.

IV.

Fransche soldaten begaven zich naar de steengroeven om vluchtelingen op te sporen.

Frans Veldens, de zoon van den buurman der Maassens, was hun gids. Hij schaamde zich niet om den verrader te spelen.

Boniface — de officier — had hem verzekerd, dat hij als belooning ook een graad in het leger zou verwerven. Frans wilde eveneens in een uniform paradeeren.

Joost Korf kwam van Maassens' hoeve, en zag de groep krijgslieden. Sluw naderde hij Frans en vroeg:

— Hebt ge al gevangenen gemaakt?

— Neen... Zijt gij misschien vluchtelingen tegen gekomen?

— Misschien...

— Waar?

— Ja maar, jongen... ik ben een arme duivel. En ik denk niet, dat gij voor niets werkt. Een inlichting wil ik wel verkoopen.

Frans gaf den leurder wat geld.

— Maak het dubbel zoo veel...

— Drie keer, als uw inlichting goed is. En dan krijgt ge een stuk spek en nog van alles in uw korf.

— Enfin, ik reken op uw woord. In de

zandgroeve zijn menschen geweest, he! Ge zaagt het aan restjes van een vuur en van eten. En ik denk, dat die menschen verhuisd zijn naar de hofstede van Maassens. Ik kom van daar.

— En hebt ge er vreemden gezien?

— Een meisje... Ze kwam in de keuken. Willem zond ze seffens weer weg. Hij gaf ze een wenk en ze verdween. Dat vond ik verdacht. Ik mocht dus niet weten, dat zij daar was.

— Een meisje is toch geen soldaat geweest, Joost! merkte Frans Veldens teleurgesteld op.

— Dat weet ik ook. Maar ze kan daar zijn met broers en vrienden. Er liepen met het leger meisjes mee, die waren verkochten en gekwetsten verzorgden of familie van de jongens. Steek op dat hof uw neus eens binnen en ge zult wel meer vernemen.

— 't Is goed. Zwijg tot anderen. Bij uw volgende ronde, zal ik u weten te zeggen of uw inlichtingen goed waren. Moest ge nog iets uitvinden kom het mij zeggen. Er is altijd wat te verdienen.

Frans Veldens zette zijn tocht voort. Er waren vluchtelingen in de grotten, doch Willem Maassens had er enkele kunnen waarschuwen, en de ongelukkigen weken naar de verdere gangen, waar de duisternis, de stilte en de kilte hun benauwden.

Frans was geen uitmuntende gids, en hij

durfde zich niet te ver wagen. Hij wist, hoe verdoolden er ellendig omgekomen waren, daar ze hun weg niet terug vonden.

De soldaten ook vreesden die spelonken en galerijen, waar zelfs de stemmen hun klank schenen te verliezen.

Het onderzoek leverde niets op.

De soldaten werden terug gezonden naar hun kwartier en vroegen niet beter dan zich om het vuur te hurken, nu het zoo streng winterde.

V.

't Was avond. Frans Veldens sloop langs een omweg naar de hoeve der bureu. Hij begaf zich voorzichtig nabij het huis.

De spion had een lichtschijn gezien. Hij ging daar heen.

Een der reeten van het luik was ver opengetrokken. Frans kon er door gluren. Een meisje trad binnen. Ze boog zich over een bed, en hielp een zieke.

Frans trok zich terug. Hij begreep den toestand. Joost Korf had gelijk gehad. Dat meisje paste hier op een broer, die uit den slag kwam. Maassens had ze zeker uit de zandgroeve gehaald. Zij was het zoogenaamde spook geweest.

Frans Veldens was nog niet laag genoeg ge-

vallen, om dadelijk te kunnen besluiten hier op te treden en dien jongen te laten aanhouden. Hij had altijd in goede verstandhouding met zijn bureu geleefd. En zijn ouders zouden kwaad zijn, moest hij aldus handelen.

En toch, er was nu een gelegenheid om zich te onderscheiden. Hij keerde naar zijn eigen hoeve terug en zou een plan verzinnen.

*

* *

Willem Maassens wantrouwde Frans Veldens, maar vermoedde niet, dat het verraad al zoo dichtbij was. Toch hield hij zich op zijn hoede. Den volgenden morgen zag hij twee gevangenen opleiden, twee mannen uit den volkskrijg. Ze waren aan paarden gebonden en moesten mee naar Maastricht, waar de ongelukkigen dood geschoten zouden worden.

— Zijn het slachtoffers van Frans? vroeg Willem zich af. O, hoe kan iemand dan toch zoo gemeen zijn!

Toen Willem naar de hoeve terug keerde, zag hij Katrien, die weer op bezoek wilde komen.

— Ik heb liever dat ge bij ons wegblijft, zei hij, onder den indruk van wat hij gezien had.

Katrien keek hem verschrikt aan.

— Mag ik niet meer bij u in huis? vroeg ze op heftigen toon.

— Neen, zoolang als er Franschen op uw

hoeve nestelen en uw broer eigen volk verraadt.

— O, kan ik het helpen, dat Frans zich zoo gedraagt?

— O, ge zijt het met hem eens...

Willem liet het meisje staan en liep naar binnen. Katrien balde woedend de vuisten.

— Ha, Willem verjaagt me! siste ze. Er is daar een ander meisje. Frans heeft ze gezien.

Katrien was gekomen, om die vreemdelingen te bespieden. Ze was erg jaloersch. Katrien Veldens gedroeg zich altijd hard jegens de armen. Ze was zeer geldzuchtig en reeds lang hoopte ze met Willem Maassens te kunnen trouwen, om bazin te worden van de groote hofstede. Maar Willem hield niet van haar. En thans scheen alles totaal mis.

— Wacht maar! siste ze. Ik mag niet meer in huis, maar nu zullen de Franschen komen.

Kwaad liep Katrien heen. Boniface, de Fransche officier, bracht een bezoek bij Veldens. Frans en Katrien zeiden hem nog niets over de vluchtelingen, die bij de bureu waren. Ze zochten naar een geschikt plan, dat uitgevoerd moest worden, zonder dat vader het merkte.

Willem vertelde aan zijn moeder, dat hij Katrien het huis verboden had.

— Het spijt me, dat er zooiets moet gebeuren, maar ik begrijp u, antwoordde vrouw Maassens.

Bertha was van al de inspanning en beroering ook ziek geworden, en lag te bed in moeders kamer.

Weer werd het avond. Willem kwam uit den stal. Eensklaps zag hij een gedaante bij het huis. Katrien luisterde aan een der vensterblinden.

— Wat voert gij hier uit? vroeg Willem.

Katrien slaakte een gil van schrik. Ze liep weg.

— Ha, Frans en zij weten, dat we vluchtelingen hebben, zei Willem bij zich zelf. Nu wordt het gevaarlijk. Maar buurman Veldens is toch een eerlijk man. Ik ga eens naar hem toe.

Willem begaf zich naar de naburige hofstede. Katrien en Frans waren er niet. Verscheidene kinderen speelden in de ruime kamer. Willem vroeg, om den landbouwer en zijn vrouw alleen te mogen spreken. En in een zijkamer vertelde hij, dat hij een Limburger en zijn zuster hielp en nu bang was, dat ze door Frans en Katrien verraden zouden worden.

— Ik liet de Franschen bij ons toe, hopen aldus bevrijd te worden van opeischingen en al die ellende, maar ik deed verkeerd, zei de landbouwer. Frans handelt gemeen en hij wil niet naar mij luisteren. En begint Katrien nu ook! Maar ik weet raad: breng die vluchtelingen hier. Ik zal ze voor mijn eigen kinderen verbergen, tot ge kans ziet ze verder te brengen. Op mijn hoeve zal men ze niet zoeken.

Dat was een uitmuntend voorstel. Willem spoedde zich naar huis. Hij vermoedde, dat Katrien reeds naar Maastricht was, om de Franschen te verwittigen.

Een kwartier later lag Marinus warm in het hooi van de groote schuur der hoeve van Veldens. Bertha was te ziek om mee te gaan en zei, dat de Franschen haar toch niets konden doen. Zij had niet gestreden.

*

* *

Te negen uur hoorde Willem gerucht op het erf en zei:

— De Franschen zijn daar. Maar Marinus is weg.

— Ze zullen u mee leiden! Vlucht! drong de weduwe aan.

Willem weigerde eerst, maar toen begreep hij, dat het zijn eenig heil was. Hij verliet het huis door de achterdeur. Het was hoog tijd, want Boniface, de Fransche officier, klopte aan de voordeur. De weduwe deed open.

— Lever ons de vluchtelingen over, die ge hier weg steekt! beval Boniface.

— Ja, ik heb een armen, zieken jongen geholpen, maar God zij geloofd, dat hij nu weg is, sprak vrouw Maassens.

De Franschen doorzochten het huis. Ze von-

den alleen Bertha. De officier vroeg naar Willem.

— Ik heb mijn zoon aangezet te vluchten, hernam moeder op waardigen toon. Voor liefdadigheid wordt men dus gestraft!

In zijn woede beval Boniface Bertha mee te leiden.

— Dan zal de soldaat ook wel voor den dag komen! beweerde hij.

't Hielp niet, of vrouw Maassens het medelijden inriep voor het zieke meisje. Bertha moest de soldaten vergezellen naar Maastricht. Frans en Katrien vertoonden zich niet. In haar nijd en jaloezie was het valsche meisje inderdaad naar Maastricht geloopt, om Boniface in te lichten.

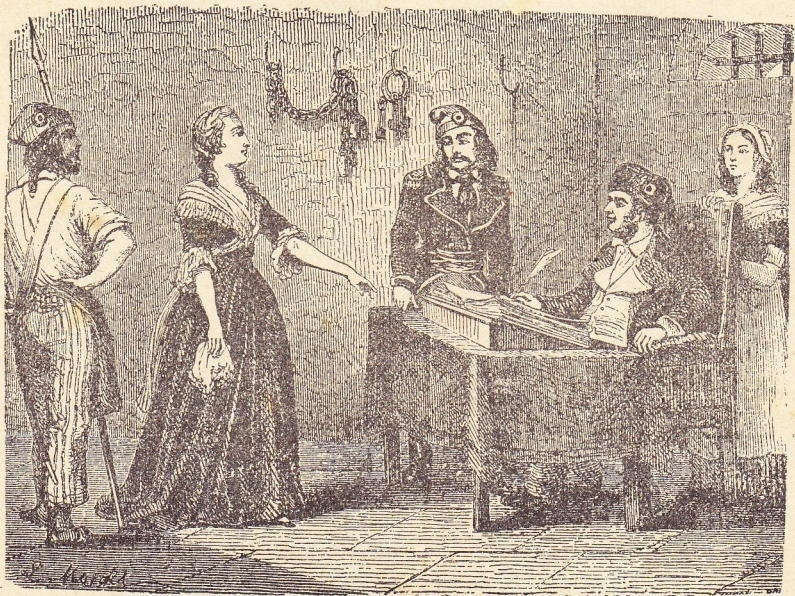
Willem lag bij Marinus in het hooi. Toen Frans en Katrien thuis kwamen, verweten de ouders hun dat slecht gedrag. In den nacht sloop Willem naar huis. Hij was zeer bedroefd toen hij hoorde, dat men Bertha meegevoerd had.

*

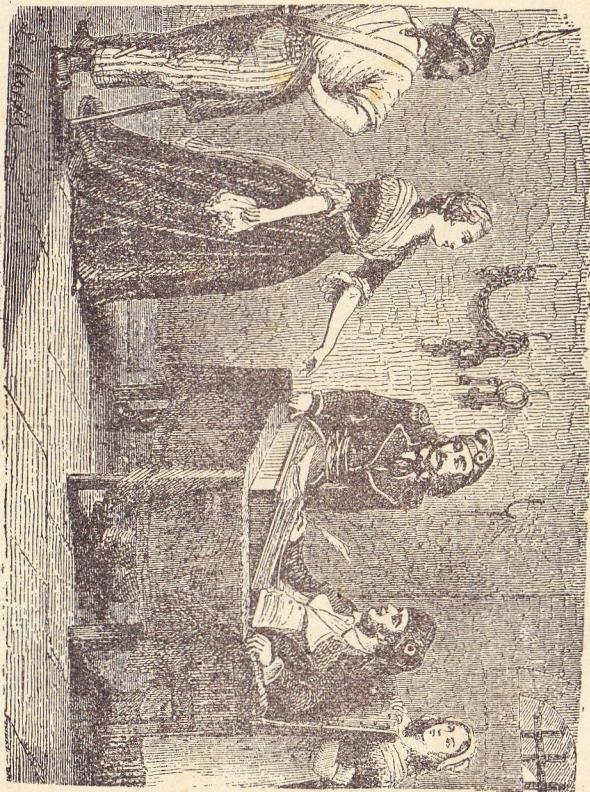
* *

Den volgenden dag moest Bertha te Maastricht voor een Fransch ambtenaar verschijnen. Katrien stond achter de tafel als getuige.

Bertha bekende dat ze haar gewonden broer geholpen had. Ze sprak met vuur over haar plicht als zuster. De ambtenaar kwam onder den indruk van haar woorden.

Bertha voor den Franschen ambtenaar.

— Tegen vrouwen strijdt de republiek niet, zei hij. Ge zijt vrij.

Katrien hoorde nijdig die uitspraak aan. Een soldaat moest toen Bertha ondersteunen, die nog ziek was. Afgemat kwam ze bij de weduwe Maassens aan.

Willem zat weer bij Marinus. Woedend verscheen Katrien op haar hoeve, niet vermoedend dat Willem en de oud-strijder zoo dicht bij waren. Frans had de ouderlijke woning verlaten, en liep met soldaten mee. Den volgenden nacht bracht Willem Marinus op een karretje naar een oom te Vroenhoven. Hij bleef er zelf ook. Het was wel triestig voor moeder hem te missen, maar men diende voorzichtig te zijn.

*

* *

Na eenige weken wisselde het garnizoen te Maastricht en Boniface vertrok naar de Vlaamsche kust. Frans liep mee. Willem kon nu terug keeren. De Franschen hadden aan de opstandelingen kwijschelding verleend.

Bertha was bij de weduwe Maassens gebleven, maar ging nu met haar broer naar het eigen huis te Kuringen.

Willem hoorde, wat er tijdens zijn afwezigheid zooal gebeurd was. Men had Joost Korf, den leurder, dood gevonden langs den weg. Het was uitgekomen, dat hij voor verrader speelde

en wraakzuchtige lieden vermoordden hem. Katrien durfde zich bijna niet meer aan de menschen te vertoonen. Frans had dienst moeten nemen als gewoon soldaat en verbleef ergens in Frankrijk.

*

* *

Een jaar later trouwde Willem met Bertha. Ze vestigden zich op de hoeve van moeder Maassens, die nu een liefdevolle dochter kreeg.

Katrien huwde met een koopman uit Tongeren en men was blij, dat ze uit de streek verdween. Frans sneuvelde in Duitschland.

Lang moest men wachten op betere tijden, maar bij de weduwe Maassens was toch stil geluk.

E I N D E.